

گردشگری غذا، رویکردی نو در توسعه پایدار گردشگری چابهار

این منطقه که از دیرباز باراندازی برای مبادلات تجاری و فرهنگی بوده و با اقوام گوناگونی در دادوستد بوده‌اند که شرق و غرب در این حلقه به هم متصل می‌شده‌اند و از آنجایی که مردم این استان، اقوامی کوچ‌نشین و دامدار بوده‌اند، سبد غذایی آنها نیز بر پایه گوشت گوسفند و یا بز می‌باشد.

با توجه به تحقیقات و پژوهش‌های باستان‌شناسی، سبد غذایی مردم استان سیستان و بلوچستان را غالباً غلات، حبوبات، گوشت مانند گندم، جو، عدس، ذرت، ماش، باقلا و... تشکیل می‌داده است؛ البته منابع موجود به‌دست‌آمده از حفاریات باستان‌شناسی در شمال و جنوب استان مقداری متفاوت است، زیرا در مناطق جنوبی بررسی‌ها به نسبت شمال کمتر بوده به همین دلیل اطلاعات باستان‌شناسی درخصوص زنجیره غذایی مردمان در گذشته مکران کمتر است. مردمی که در کنار دریا زندگی می‌کنند، منبع غذایی آنها از دریا تأمین می‌شود و مردم کوچ‌گرد از دام امرارمعاش می‌کردند و توانسته بودند با طبیعت اطراف خود ارتباط دوسویه برقرار کنند و هر دو سهم خود را از یکدیگر داشته باشند.

خوراک مردم در گذشته هم با توجه به سطح درآمدی آنها بوده است که این از نوع غذاهایی است که بعد از گذشت قرن‌ها و سده‌ها هنوز مانند گذشته از جمله تباهاگ (گوشت خشک‌شده) که به قوت باقی‌مانده است و دلیل این امر مردمانی است که خود را هنوز پایبند به اصول و روش‌های گذشتگان خود می‌دانند. حتی باوجود خشکسالی‌هایی که هم در گذشته و هم حال اتفاق افتاده، مردم این سرزمین اصالت غذایی خود را حفظ نموده و در کنار آن خوراک‌هایی که از طبیعت می‌گرفته‌اند باعث وابستگی بیشتر مردم به طبیعت اطراف خود شده است، مانند سبزک.

خوراک‌های سنتی هم مانند آداب و رسوم هر قوم که نسل به نسل به‌صورت شفاهی به آیندگان آن رسیده نیز دارای پیشینه‌ای بوده که روش‌های پخت نیز گویای این مطلب است که بسیاری از خوراک‌هایی که در این منطقه طبخ می‌شود و در این پژوهش آورده شده است، کاملاً سنتی و از قرن‌ها پیش به همان سبک و روش باقی‌مانده و همچنان اصالت خود را نیز حفظ نموده است (انوان نان‌های سنتی) که بسیاری از آنها در فهرست آثار ملی ناملموس به ثبت رسیده است (چنگال، امباگ) که اصالت و پیشینه این استان را بیان می‌کند.

بر همین اساس، سازمان منطقه آزاد چابهار با برنامه‌ریزی منسجم و باهدف توسعه پایدار گردشگری در منطقه و استانداردسازی پخت غذاها و نان‌ها محلی چابهار، اقدام به برگزاری جشنواره‌های منطقه‌ای و ملی گردشگری غذا در سال جاری نموده است؛ به‌طوری که در سال جاری استاندارد 100 نوع از غذاها و نان‌های محلی در منطقه تعیین شده است.

نگاهی به قابلیت‌ها و موانع توسعه گردشگری در چابهار

چابهار به دلیل دارا بودن موقعیت جغرافیایی خاص، به لحاظ بصری تفاوت چشمگیری با دیگر شهرهای استان سیستان و بلوچستان دارد و از همین منظر در تابستان از هوای بسیار خوبی برخوردار است و خنک‌ترین بندر ایران بشمار می‌رود و در زمستان نیز گرمترین بندر و از بهترین مکان‌های دیدنی کشور به‌حساب می‌آید.

شهرستان چابهار در جنوب استان سیستان و بلوچستان، یکی از مناطق بکر، ساحلی و استراتژیک ایران است. منطقه زیبای چابهار،

جاذبه‌های گردشگری بسیار زیبا و قابل توجهی دارد و از جمله آن می‌توان به ساحل ۱۰۰ کیلومتری خلیج گواتر اشاره کرد که در پشت آن کوه‌های مریخی وجود دارد که جذابیت خاصی به این منطقه داده است.

همچنین از لحاظ گردشگری تجاری، منطقه آزاد چابهار به دلیل همجواری و راه داشتن به آب‌های آزاد و همچنین این که دروازه اقیانوس هند به ایران به شمار می‌رود، توانسته تأثیر زیادی به لحاظ اقتصادی در این منطقه داشته باشد.

مقبره سید غلام رسول که متعلق به دوره سلجوقیان است، جنگل‌های حرا که با میوه‌های گرمسیری‌اش اقلیمی چون هندوستان دارد و دریاچه صورتی که باعث تمایز میان این منطقه با دیگر مناطق مجاور با دریای عمان است، از دیگر جاذبه‌های گردشگری سیستان و بلوچستان شمرده می‌شوند.

یکی از بناهای تاریخی ساحل چابهار، قلعه تیس است که در کنار روستای گردشگری تیس واقع شده است. تیس، یکی از بنادر مهم ایران در دریای مکران در زمان هخامنشیان بوده است و پیشتر به آن تیز می‌گفته‌اند. در آن دوران، کالاها از آسیای شرقی و هند به بندر تیس می‌آمده‌اند و به مناطق مختلف خاورمیانه، آسیای میانه و قفقاز فرستاده می‌شدند. تیس در سده‌های اولیه اسلامی نیز بندری مهم بوده است، از جمله مقدسی مورخ سده چهارم هجری از رونق این بندر سخن رانده است. «درک»، در کنار شهرستان کنارک است و می‌توان در آنجا نخل خرما، ماسه کویر و دریا را که المانی از طبیعت متفاوت است را در کنار هم دید.

مهم‌ترین نقاط ضعف این منطقه، دور بودن از مرکز کشور و گران بودن سفر به استان سیستان و بلوچستان است و پیشنهاد می‌شود نوار ساحلی باید زیرساخت‌ها و خدمات بهداشتی و رفاهی بیشتری داشته باشد و باید با توجه به ظرفیت قابل توجه و عظیمی که در این منطقه وجود دارد، برنامه‌های گردشگری، رفاهی و خدماتی با عنایت به قابلیت منطقه به لحاظ داشتن استعداد انجام ورزش‌های تفریحی و مهیج دریایی در راستای ایجاد رضایت گردشگر بیشتر شود.

ضرورت ایجاد مجتمع‌های رفاهی و بهداشتی، کمپینگ‌ها و توجه به طبیعت گردی

طبیعت زیبا است و زیبایی‌های خاص این منطقه را تمام بازدیدکنندگان اذعان می‌کنند، اما برای جذب توریست بیشتر، موارد اولیه و نیازهای ضروری یک گردشگر باید فراهم شود. مهیا شدن امکانات از جمله ایجاد مجتمع‌های رفاهی، ایجاد مجتمع خدماتی بهداشتی، ایجاد کمپینگ‌ها و فراهم آوردن شرایط و برنامه‌های لازم برای طبیعت گردی آن‌هم در کوه‌های مریخی، سفری امن و لذت‌بخش را برای مسافر به دنبال دارد.

لازم است تمهیداتی در راستای حفظ منظر زیبای طبیعی و یا تاریخی انجام شود؛ به عنوان مثال راهکارها و اکوکمپ‌هایی تعریف شود تا به زیبایی کوه‌ها آسیب وارد نشود.

خونگرمی و مهمان‌نوازی مردم از دیگر جاذبه‌های استان سیستان و بلوچستان محسوب می‌شود. با آمدن گردشگران به این استان، هم سطح فرهنگی مردم ارتقاء پیدا می‌کند و هم مسافران با جذابیت‌های بخش‌های سیستان و بلوچستان آشنا خواهند شد.

گزارش: عدنان حسینی- مدیر گردشگری سازمان منطقه آزاد چابهار

